

EKONOMİ POLİTİK

ABD'nin Yeni Kurtarma Paketi

Erinç Yeldan, 25 Mart 2009

Gün geçmiyor ki küresel krize karşı yeni bir kurtarma paketi açıklansın. Son olarak bu hafta başında ABD Hazine Sekreteri **Timothy Geithner** tarafından açıklanan yeni “**Kamu-Özel Yatırım Programı**”nda Amerikan finans sistemindeki “toksik” varlıkların hızla tasfiyesi amaçlanmakta. “Kamu-Özel Yatırım Programı”, adı üzerinde “karma” bir fon oluşturma çabasında. “Yeni” kurtarma paketinin bu kez ayırt edici özelliği, sadece kamu ağırlıklı olmayıp “piyasalar” ile birlikte hareket edeceğini açıklamış olması. Kurtarma operasyonunda özel sektörün de, kamuyla birlikte sorumluluk paylaşması çok önem atfedilen bir tasarım olarak öne sürülmekte.

Amerikan Hazine Dairesi, Federal Reserv Sistemi (ABD Merkez Bankası) ve Federal Mevduat Sigorta kurumuyla birlikte söz konusu fona 500 milyar dolarlık bir katkıyla işe başlayacaklarını ilan etti. Ancak, “gerek duyulması” durumunda, fonun kaynaklarının 1 trilyon dolara yükseltileceği de açıklanmış durumda. Bütün bu adımlar, “toksik” varlıklar diye nitelendirilen ve küresel sisteme olan maliyetlerinin yaklaşık 50 trilyon dolara ulaştığı savlanan değersiz menkul kıymetlerin yeniden değerlendirilmesinde ve bankaların bilançolarına kazandırılmasında işlev görmesi umuduyla atılmakta.

Ne var ki, “yeni” kurtarma paketinin açıklandığı günler bir yandan da son derece olumsuz gelişmelerin gölgesinde kalmaktaydı. Öncelikle, geçen hafta içinde ortaya dökülen bir habere göre, batık **AIG şirketi**'nin Eylül ayında Amerikan kamu kaynaklarıyla kurtarıldıktan hemen sonra üst yöneticilerine ek maaş ve ikramiye adı altında 165 milyar dolarlık bir ödeme yapmış olduğu ortaya çıktı. “Kutsal” vergi gelirlerinin, krizin ana sorumlusu olarak değerlendirilen batık bankaların ve finans şirketlerinin üst yöneticilerine böylesine pervasızca aktarılmış olması bir skandal olarak nitelendirilmekteydi. Dahası, şu anda Hazine Sekreterliği görevini yürüten Geithner'in Eylül ayında New York Federeal Rezerv başkanı olarak söz konusu paketin kullanımından haberdar durumda olması, bu skandalın Obama kabinesinin bilgisi dahilinde sürdürülmüş olan bir işlem olarak değerlendirilmekteydi. Anlaşılan, üçüncü dünya ülkelerinin “popülist” hükümetlerine atfedilen yoz “ahbap çavuş kapitalizmi”nin yolsuzlukları kapitalizmin merkez ekonomilerine de sıçramıştı!

Bütün bunlara ek olarak geçen hafta içerisinde Amerikan Merkez Bankası (FED), kurtarma paketleriyle gündeme gelen *genişleyici* kamu harcamalarını desteklemek amacıyla piyasaya 1 trilyon dolar sürmeye karar verdiğini duyuruyordu. Dünya para piyasalarını alt üst etmeye yeten bu genişlemenin ileriki aylarda yaratacağı *enflasyonist baskılar* ise şu anda göze alınmaya değer olarak yorumlanmaktaydı. Küresel para piyasalarına böylesine cömertçe aktarılan parasal genişlemenin, “*merkez bankaları için biricik görev fiyat istikrarıdır*” görüşüyle yoğrulmuş *enflasyon hedeflemesi* politikalarının baş teorisyeni **Ben Bernanke** tarafından bizzat uygulanıyor olması ise muhafazakar iktisat ideologlarının ezberlerini alt üst etmekteydi.

Bütün bu gelişmeler yaşanırken, IMF İcra Direktörü **Dominique Strauss-Kahn**, ILO'nun Cenevre'de düzenlenen bir toplantısında küresel ekonominin görünümünü “*son derece kaygı verici ve zor*” olarak nitelendirmekteydi. IMF İcra Direktörlüğüne göre, “*dünya ekonomisi*

elli yıldan beri ilk kez toptan bir gerileme içine girecektir. Kriz, milyonlarca kişinin yoksullaşmasına ve işsiz kalmasına neden olacak; sosyal gerginliklere hatta savaşa yol açacaktır”.

Dominique Strauss-Kahn’ın uyarıları ise ilginç tespitlerle sürmekteydi: IMF icra direktörüne göre krize karşı tüm ülkelerin ortak hareket etmesi esastı. Ancak ne yazık ki *“finans sektörü bir bütün olarak hala istikrara ve iyileştirmeye yönelik tüm girişimlere karşı koyarak zıt hareket etmekteydi”.*

Küresel kriz, kapitalizmin ideolojisini temelden sarsmış durumdadır.